

POSTANOWIENIE

Dnia 4 kwietnia 2019 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Romualda Spyt

w sprawie z odwołania D. K. i Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L.
od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L.
o ustalenie istnienia obowiązku ubezpieczenia społecznego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w dniu 4
kwietnia 2019 r.,
na skutek skargi kasacyjnej odwołujących się od wyroku Sądu Apelacyjnego w [...] z dnia 14 marca 2018 r., sygn. akt III AUa [...],

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od D.K. i Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w L. na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. kwoty po 240 zł (dwieście czterdzieści złotych) tytułem zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w [...] wyrokiem z dnia 14 marca 2018 r., III AUa [...], oddalił apelację odwołujących się D. K. i Z. Sp. z o.o. w L. od wyroku Sądu Okręgowego w L. z 14 czerwca 2017 r., VIII U [...], oddalającego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w L. z dnia 10 października 2016 r. stwierdzającej, że D. K. z tytułu umowy o pracę zawartej z płatnikiem Z. Sp. z o.o. w L. nie podlega obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym od 1 stycznia 2015 r. do 17 listopada 2015 r. (odwołanie od tej decyzji złożył D. K. oraz Z. Sp. z o.o.) oraz decyzji z dnia 11 października 2016 r. Zakładu Ubezpieczeń Społecznych

Oddziału w L. stwierdzającej, że D. K. podlega obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym od 29 września 2009 r. do 30 września 2012 r. i od 1 stycznia 2015 r. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą będąca wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (odwołanie od tej decyzji złożył D. K.).

Wyrok Sądu Apelacyjnego zaskarżyli odwołujący się D. K. oraz Z. Sp. z o.o. w całości. Zarzucono naruszenie prawa materialnego, to jest: (-) niewłaściwe zastosowanie art. 6 ust. 1, art. 11 ust. 1, art. 12 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (jednolity tekst: Dz.U. z 2019 r., poz. 300) w związku z art. 2 k.p. i art. 22 k.p. przez uznanie, że D. K. nie podlegał obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu i chorobowemu w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 17 listopada 2015 r. jako pracownik, co stanowi konsekwencję błędnego uznania przez Sąd drugiej instancji, że D. K. nie zawarł z płatnikiem składek Z. Sp. z o.o. prawnie skutecznej umowy o pracę, w związku z czym nie przysługuje mu status pracownika i nie podlega ubezpieczeniu z tego tytułu; (-) błędną wykładnię art. 83 § 1 k.c. w związku z art. 300 k.p. polegającą na przyjęciu przez Sąd drugiej instancji, że D. K. nie nawiązał ze Z. Sp. z o.o. stosunku pracy, a umowa o pracę została zawarta dla pozorów; (-) niewłaściwe zastosowanie art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych przez uznanie, że D. K. podlega ubezpieczeniom społecznym i ubezpieczeniu zdrowotnemu z tytułu prowadzonej działalności gospodarczej jako wspólnik dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ponieważ ma większościowe udziały w Spółce.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania uzasadniono występowaniem w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zakresie wykładni art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych polegającego na potrzebie wyjaśnienia, czy wspólnika dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, który jest większościowym udziałowcem w spółce, można, wbrew literalnemu brzmieniu przepisu, zrównać w zakresie podlegania ubezpieczeniom społecznym ze wspólnikiem jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Ponadto, wskazano na oczywistą zasadności

skargi kasacyjnej z powołaniem się na okoliczność, że zaskarżony wyrok doprowadził do zrównania statusu wspólnika dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością ze statusem wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w zakresie ubezpieczeń społecznych, naruszając tym samym podstawowe prawa i wolności obywatelskie oraz wprowadzając niebezpieczną praktykę decydowania przez sądy orzekające na zasadzie uznania, jaka liczba udziałów poszczególnych wspólników będzie przesądzała o podleganiu obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym wspólnika dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w sytuacji, gdy posiada on większość udziałów w spółce.

Organ rentowy, w odpowiedzi na skargę kasacyjną, wniósł o odmowę przyjęcia jej do rozpoznania oraz zasądzenie na rzecz organu rentowego kosztów postępowania kasacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli: (1) w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, (2) istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, (3) zachodzi nieważność postępowania lub (4) skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Na etapie przedsądu ocenie Sądu Najwyższego podlegają tylko podstawy wskazywane w art. 398⁹ § 1 k.p.c., a nie podstawy skargi z art. 398³ § 1 pkt 1 i 2 k.p.c. (por. postanowienie Sądu Najwyższego z 9 maja 2008 r., II PK 11/08, LEX nr 490364).

Obie wskazywane przez stronę skarżącą przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, to jest występowanie istotnego zagadnienia prawnego oraz oczywista zasadność skargi kasacyjnej, dotyczą tej samej kwestii, a mianowicie możliwości uznania wspólnika dwuosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością (który jest jej większościowym udziałowcem) za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność w rozumieniu art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Istotnie ze

stanowiska Sądu drugiej instancji wynika, że skarżący spełniał przesłanki tego przepisu, bowiem, w jego ocenie, wspólnik, który posiada 99,94% udziałów w spółce powinien być traktowany jako jednoosobowy wspólnik spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Ta konstatacja, nawet jeśli ją uznać za wadliwą, nie waży na trafności rozstrzygnięcia o niepodleganiu ubezpieczeniu pracowniczemu, bowiem zanegowanie istnienia umowy o pracę nie sprowadzało się wyłącznie do niemożności zakwalifikowania spornej więzi prawnej na podstawie art. 22 § 1 k.p. (brak cech kreujących stosunek pracy w postaci pracowniczego podporządkowania oraz wykonywania pracy na ryzyko gospodarcze i ekonomiczne pracodawcy), ale także przy uznaniu, że umowa o pracę została zawarta dla pozorów (art. 83 § 1 k.c.) i nie była faktycznie realizowana. Zatem nawet w przypadku uznania, że skarżący miał prawną możliwość zawarcia umowy o pracę ze Spółką, w której był większościowym udziałowcem, istotne jest to, że sporna umowa była nieważna ze względu na kwalifikowaną wadę czynności prawnej - nieważność samych oświadczeń woli i nierealizowanie umówionej pracy. Jak wynika bowiem z utrwalonego orzecznictwa Sądu Najwyższego, pozorność umowy o pracę wynikająca z art. 83 k.c. w związku z art. 300 k.p. zachodzi także wtedy, gdy pomimo zawarcia umowy praca nie jest w ogóle świadczona. Nie stanowi ona wówczas tytułu ubezpieczenia społecznego (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 18 maja 2006 r., III UK 32/06, LEX nr 957422; z dnia 12 lipca 2012 r., II UK 14/12, LEX nr 1216864; z dnia 22 czerwca 2015 r., I UK 367/14, LEX nr 1771586; z dnia 19 lutego 2008 r., II UK 122/07, LEX nr 448905; z dnia 8 lipca 2009 r., I UK 43/09, LEX nr 529772; z dnia 4 lutego 2010 r., II UK 204/09, LEX nr 590241).

Dalej idąc, z podstawy faktycznej zaskarżonego wyroku wynika, że odwołujący się w okresie od 3 sierpnia 2012 r. do 25 listopada 2015 r. był wspólnikiem (komandytariuszem) Spółki Komandytowej Z. Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Wykluczenie tytułu pracowniczego ubezpieczenia społecznego w okresie od 1 stycznia 2015 r. do 17 listopada 2015 r. powoduje, że skarżący podlegał ubezpieczeniom społecznym jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność - wspólnik spółki komandytowej. Nawet hipotetycznie wadliwe przyznanie przez Sąd drugiej instancji skarżącemu statusu wspólnika jednoosobowej spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, ze względu na jego

większościowy (dominujący) udział w spółce, nie prowadzi do naruszenia art. 8 ust. 6 pkt 4 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych, gdyż zgodnie z tym przepisem, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się również wspólnika spółki komandytowej.

Przypomnieć należy, że przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 7 stycznia 2003 r., I PK 227/02, OSNP 2004 nr 13, poz. 230; z dnia 11 stycznia 2008 r., I UK 285/07, LEX nr 442743; z dnia 11 kwietnia 2008 r., I UK 46/08, LEX nr 469185 i z dnia 9 czerwca 2008 r., II UK 37/08, LEX nr 494133).

Wobec powyższego przedstawiane przez stronę skarżącą istotne zagadnienie prawne nie występuje w niniejszej sprawie. Należy bowiem zauważyć, że przez istotne zagadnienie prawne należy rozumieć problem o charakterze prawnym, powstały na tle konkretnego przepisu prawa, mający charakter rzeczywisty w tym znaczeniu, że jego rozwiązanie stwarza realne i poważne trudności. Problem ten wprowadzić musi mieć jednocześnie charakter uniwersalny, przez co należy rozumieć, że jego rozwiązanie powinno służyć rozstrzygnięciu innych podobnych spraw, jednakże jednocześnie, chodzi o problem, którego wyjaśnienie byłoby konieczne dla rozstrzygnięcia danej sprawy, a więc pozostający w związku z podstawami skargi oraz z wiążącym Sąd Najwyższy, a ustalonym przez sąd drugiej instancji, stanem faktycznym sprawy (art. 398¹³ § 2 k.p.c.), i także w związku z podstawą prawną stanowiącą podstawę wydania zaskarżonego wyroku (zob. postanowienia Sądu Najwyższego: z dnia 21 maja 2013 r., IV CSK 53/13, LEX nr 1375467; z dnia 26 stycznia 2012 r., I PK 124/11, LEX nr 1215465; z dnia 23 marca 2012 r., II PK 284/11, LEX nr 1214575; z dnia 19 marca 2012 r., II PK 293/11, LEX nr 1214577; z dnia 24 lutego 2005 r., III PK 6/05, LEX nr 513003). Ponieważ rozstrzygnięcie niniejszej sprawy nie zależy od wyjaśnienia przedstawionego problemu, nie stanowi on przesłanki uzasadniającej przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Z tych przyczyn, na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c., orzeczono jak w sentencji.

O kosztach wywołanych wniesieniem skargi kasacyjnej rozstrzygnięto na podstawie art. 98 § 1 k.p.c., art. 99 k.p.c. w związku z § 10 ust. 4 pkt 2 w związku z § 9 ust. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych (jednolity tekst: Dz.U. z 2018 r., poz. 265), oraz art. 108 § 1 k.p.c. - stosowanych w zw. z art. 391 § 1 k.p.c. w zw. z art. 398²¹ k.p.c.